

GROTE KERK BREDA
KERSTAVOND 2025

A Festival of Nine Lessons & Carols

Vocaal Breda

o.l.v. Ruben de Grauw

Organist: Aart Bergwerff

Trompet: Martjan van der Wel

Voorgangers:

Ton van Prooijen en Thijske Fraanje

Protestantse Gemeente
Breda

WELKOM op deze KERSTAVOND!

In de prachtige kapel van *King's College* in Cambridge is er op kerstavond traditiegetrouw een 'Festival of Nine Lessons and Carols'. In 1918 gebeurde dat voor het eerst. De bedenker van deze bijzondere kerstliturgie was de toen nieuw aangestelde *dean*, de 34-jarige Eric Milner-White. Eerder dat jaar was hij teruggekeerd uit de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog, waar hij als legerpredikant had gediend. Op 11 november 1918 was de 'vrede op aarde' getekend, maar hoe moest hij in vredesnaam kerst vieren met de overlevenden en de achterblijvers?

De kerstliturgie die Milner-White dat jaar bedacht bestond uit negen Bijbellezingen, afgewisseld met Christmas Carols. Die lezingen, hoopte hij, openen één voor één 'een venster op Gods liefde voor deze wereld'. Vandaag de dag wordt de kerstavond vanuit *King's College* wereldwijd uitgezonden en zijn er in vele kerken 'Lessons & Carols'.

Ons 'Festival of Lessons and Carols', hier in de Grote Kerk, is ontstaan uit een bijzondere samenwerking tussen de Protestantse Gemeente Breda, de Kooracademie Breda en organist Aart Bergwerff. Vanavond houden we ons in grote lijnen aan de liturgie die Milner-White een eeuw geleden introduceerde, maar we gaan we creatief om met de negen lezingen.

We wensen u hele goede kerstdagen!

OM **18.35 u / 20.35 u** WORDT DE GROTE KLOK VAN DE KERK GELUID DOOR HET KLOKKENLUIDERSGILDE.

OM CA. **18.40u / 20.40u** BEGINNEN WE MET HET ZINGEN VAN EEN AANTAL BEKENDE KERSTLIEDEREN.

KERSTLIEDEREN VOORAF

¶ *Nu zijt wellekome*

1. Nu zijt wellekome, Jesu, lieve Heer,
Gij komt van alzo hoge, van alzo veer.
Nu zijt wellekome van de hoge hemel neer.
Hier al op dit aardrijk zijt Gij gezien nooit meer. Kyrieleis.

3. Herders op den velde hoorden een nieuw lied,
dat Jezus was geboren, zij wisten 't niet.
'Gaat aan gene straten en gij zult Hem vinden klaar.
Bet'lem is de stede, daar is 't geschied voorwaar.' Kyrieleis.

4. Wijzen uit het oosten, uit zo verre land,
zij zochten onze Here met offerand'.
Ze offerden ootmoediglijk mirr', wierook ende goud
te eren van dat kinde, dat alle ding behoudt.
Kyrieleis.

Tekst, Oud-Nederlands (14e eeuw)
Melodie, 's-Hertogenbosch 1627
Liedboek 2013, 476

¶ *Komt verwondert u hier mensen*

1. Komt, verwondert u hier, mensen,
ziet, hoe dat u God bemint,
ziet vervuld der zielen wensen,
ziet dit nieuwgeboren kind!
Ziet, die 't woord is, zonder spreken,
ziet, die vorst is, zonder pracht,
ziet, die 't al is, in gebreken,
ziet, die 't licht is, in de nacht,
ziet, die 't goed is, dat zo zoet is,
wordt verstoten, wordt veracht.

Tekst, Emmerink 1645
Melodie, Gent, 1856
Liedboek 2013, 478

Stille nacht

1. Stille nacht, heilige nacht!
Davids zoon, lang verwacht,
die miljoenen eens zaligen zal,
wordt geboren in Betlehems stal,
Hij, der schepselen Heer,
Hij, der schepselen Heer.

3. Stille nacht, heilige nacht!
Vrede en heil, wordt gebracht
aan een wereld, verloren in schuld;
Gods belofte wordt heerlijk vervuld.
Amen, Gode zij eer!
Amen, Gode zij eer!

*Tekst, Johannes Yserinkhuysen
Melodie, Frans Gruber
Liedboek 2013, 483*

Ere zij God

Ere zij God, ere zij God
in de hoge, in de hoge, in de hoge.
Vrede op aarde, vrede op aarde,
in de mensen een welbehagen.
Ere zij God in de hoge.
Ere zij God in de hoge.
Vrede op aarde, vrede op aarde,
vrede op aarde, vrede op aarde.
In de mensen, in de mensen een welbehagen.
In de mensen een welbehagen, een welbehagen.
Ere zij God, ere zij God
in de hoge, in de hoge, in de hoge.
Vrede op aarde, vrede op aarde,
in de mensen een welbehagen.
Amen, amen.

*Melodie, F. Schulz
Evang. Liedbundel 101*

ORGELMUZIEK

🦋 *In dulci jubilo (BWV 729 - J.S. Bach)*

PROCESSIE

🦋 *Once in Royal David's City (H.J. Gauntlett; arr. A.H. Mann en D. Willcocks)*

Solo

1. Once in royal David's city,
stood a lowly cattle shed
where a Mother laid her baby
in a manger for his bed;
Mary was that Mother mild,
Jesus Christ her little child.

Koor

2. He came down to earth from heaven
who is God and Lord of all,
and his shelter was a stable,
and his cradle was a stall;
with the poor and mean and lowly
lived on earth our Saviour holy.

Koor

4. For he is our childhood's pattern,
Day by day like us he grew,
He was little, weak and helpless,
Tears and smiles like us he knew;
and he feeleth for our sadness,
And he shareth in our gladness.

Allen

**6. Not in that poor, lowly stable
with the oxen standing by
we shall see him, but in heaven,
set at God's right hand on high,
when, like stars, his children,
crowned,
all in white shall wait around.**

WELKOM EN OPENINGSGEBED

🦋 *Komt allen tezamen- Samenzang*

**1. Komt allen tezamen, jubelend van vreugde:
komt nu, o komt nu naar Bethlehem!
Ziet nu de vorst der engelen hier geboren.
Komt, laten wij aanbidden, komt, laten wij aanbidden,
komt, laten wij aanbidden die koning.**

**4. O kind, ons geboren,
liggend in de kribbe,
neem onze liefde in genade aan!
U, die ons liefhebt, U behoort ons harte!
Komt, laten wij aanbidden,
komt, laten wij aanbidden,
komt, laten wij aanbidden die koning.**

**5. Zingt aarde en hemel,
zingt nu engelenkoren,
zingt alle scharen rondom de troon:
Glorie aan God en vrede voor de mensen!
Komt, laten wij aanbidden,
komt, laten wij aanbidden,
komt, laten wij aanbidden die koning.**

Tekst, C.B. BURGER; G. LANDMAN
Melodie, ADESTE FIDELIS
Liedboek 2013, 477

EERSTE LEZING

🔪 *Mattheus 1: 18-25 - De aankondiging van de geboorte van Jezus bij Jozef*

CAROLS

🔪 *Adam Lay Ybounden (B. Chilcott)*

Een vijftiende-eeuws lied over het Bijbelse verhaal van Adam en Eva, de eerste mens, en de kerstboodschap van een nieuw begin.

🔪 *Es ist ein Ros entsprungen (M. Praetorius)*

Een Middeleeuws Duits kerstlied, dat verwijst naar Jesaja 11:1: 'Een tak ontspruit aan de stronk van Isai'. In het lied wordt deze tak een rozenstruik, waaruit een bloem voortkomt. De roos is traditioneel ook een symbool voor Maria.

TWEEDE LEZING

¶ *Lucas 1: 26-38 - De aankondiging van de geboorte van Jezus bij Maria*

CAROL

¶ *O Magnum Mysterium (M. Lauridsen)*

O Magnum Mysterium gaat over het groot mysterie van de Kerstnacht. Het is een Gregoriaans gezang dat door veel verschillende componisten op muziek gezet. Het O Magnum Mysterium dat we vandaag horen is in 1994 door Lauridsen op muziek gezet.

DERDE LEZING

¶ *Over Jozef en Maria*

CAROLS

¶ *Starry Night (D. Willcocks)*

Een lieflijk, vrolijk kerstlied voor koor en orgel, met een mooi Hallelujah refrein

¶ *Midden in de winternacht-samenzang*

**1. Midden in de winternacht ging de hemel open;
die ons heil ter wereld bracht, antwoord op ons hopen.
Elke vogel zingt zijn lied, herders, waarom zingt gij niet?
Laat de citers slaan, blaas de fluiten aan,
laat de bel, laat de trom, laat de beltrom horen:
Christus is geboren.**

**2. Vrede was het overal, / wilde dieren kwamen
bij de schapen in de stal / en zij speelden samen.
Elke vogel zingt zijn lied, / herders waarom speelt gij niet?
Laat de citers slaan, / blaas de fluiten aan,
laat de bel, laat de trom, laat de beltrom horen:
Christus is geboren!**

Tekst, HARRY PRENEN

Melodie, QUAND JÉSUS NAQUIT À NOËL (Catalonië)
Liedboek 2013, 486

VIERDE LEZING

🕊 *Lucas 2: 1-7 - De reis van Maria en Jozef en de geboorte van Jezus*

CAROLS

🕊 *Il est né le divin enfant (D. Willcocks)*

Dit Franse lied –voor het eerst gezongen in 1863 - gaat natuurlijk over de geboorte van het Kerstkind! Bijzondere aan het lied is de verwijzing naar de voorspelling van deze geboorte door de profeten.

🕊 *A Child is Born in Bethlehem (P. Stopford)*

De aankondiging van de geboorte wordt vrolijk uitgezongen. Je kan de engelen bijna zien dansen als je luistert naar deze muziek.

VIJFDE LEZING

🕊 *Lucas 2: 8-14 - De herders en de engelen*

CAROLS

🕊 *Shepherd's Pipe Carol (J. Rutter)*

Een vrolijke Carol over de herders die naar de pasgeboren Jezus gaan. In de tekst en de melodie klinkt de vreugde van de herders door.

ZESDE LEZING

🕊 *'Over de herders'*

CAROL

🕊 *Away in a Manger (W.J. Kirkpatrick; arr. D. Willcocks)*

Koor 1. Away in a manger, no crib for a bed,
The little Lord Jesus laid down his sweet head.
The stars in the bright sky looked down where he lay,
The little Lord Jesus asleep on the hay.

**Allen 2. The cattle are lowing, the Baby awakes
But little Lord Jesus no crying he makes
I love thee, Lord Jesus! Look down from the sky,
And stay by my side until morning is nigh.**

**3. Be near me, Lord Jesus; I ask You to stay
Close by me forever, and love me, I pray.
Bless all the dear children in thy tender care,
And fit us for heaven to live with thee there.**

ZEVENDE LEZING

🪧 *Lucas 2: 15-21 - Het kerstkind in de stal*

CAROL

🪧 *Stille Nacht (Fr. Grüber; arr. D. Cashmore)*

ORGELMUZIEK

🪧 *Postludium over Stille Nacht*

ACHTSTE LEZING

🪧 *Kerstnacht vandaag*

CAROL

🪧 *Eer zij God in onze dagen – samenzang*

**1. Eer zij God in onze dagen,
eer zij God in deze tijd.
Mensen van het welbehagen,
roept op aarde vrede uit.
Gloria - in excelsis Deo.
Gloria - in excelsis Deo.**

**2. Eer zij God die onze Vader
en die onze koning is.
Eer zij God die op de aarde
naar ons toe gekomen is.
Gloria - in excelsis Deo.
Gloria - in excelsis Deo.**

Tekst, WILLEM BARNARD
Melodie, FRANS VOLKSLIED,
Liedboek 2013, 487

NEGENDE LEZING

🪄 *Mattheüs 2: 1-12 - De wijzen uit het oosten*

CAROL

🪄 *The Carol of the Magi (J. Rutter)*

John Rutter heeft de meest mooie, warme kerstmuziek geschreven. The Carol of the Magi is er een van. Het gaat over de magiërs/koningen die op reis gaan om het kind van Bethlehem met eigen ogen te zien. Je wordt meegenomen in de warme liefde die hen overkomt als ze het kind zien. Deze Carol wordt op cello begeleid door Dieuwke Smit Sibinga

SLOTGEBED EN ZEGEN

HYMNE

🪄 *Hark! The Herald Angels sing*

1. Hark! the herald angels sing,
Glory to the newborn King:
Peace on earth, and mercy mild,
God and sinners reconciled:
Joyful, all ye nations, rise,
join the triumph of the skies;
With th'angelic hosts proclaim,
Christ is born in Bethlehem.
Hark! the herald angels sing,
Glory to the newborn King.

3
Hail the heav'n-born Prince of Peace!
Hail the Sun of Righteousness!
Light and life to all he brings,
Ris'n with healing in his wings.
Mild he lays his glory by,

2. Christ, by highest heav'n adored,
Christ, the everlasting Lord,
Late in time behold him come,
Offspring of a virgin's womb:
Veiled in flesh the Godhead see;
Hail th'incarnate Deity,
Pleased as man with man to dwell,
Jesus, our Immanuel.
Hark! the herald angels sing,
Glory to the newborn King.

Born that man no more may die,
Born to raise us sons of earth,
Born to give them second birth.
Hark! the herald angels sing,
Glory to the newborn King.

Tekst, C. WESLEY; W. BARNARD
Melodie, F. MENDELSSOHN-BARTHOLDY
Liedboek 2013, 481

ORGELMUZIEK

♪ Noël nr. X (*Midden in de winternacht* - L.C. Daquin)

UITGANGSCOLLECTE

De helft van de opbrengst van de collecte van vanavond gaat naar de Voedselbank, de andere helft naar de Kooracademie. U kunt uw bijdrage in één van de collectezakken bij de uitgang stoppen, of de QR-code (rabobank betaalverzoek) hiernaast gebruiken. Als u via de givt-app wilt betalen kan dat ook. Kies dan 'grote kerk Breda' uit de lijst.

Voedselbank Breda helpt mensen die dat nodig hebben met een (tijdelijke) steun in de rug. Dat gebeurt door hen wekelijks gratis zo veel mogelijk gezond voedsel te verstrekken. Zonder onderscheid of oordeel. Ook beperken wij met onze dienstverlening verspilling van kostbaar voedsel.

Kooracademie Breda (KAB), onder leiding van **Ruben de Grauw**, is in 2020 ontstaan vanuit de bijna 100-jarige jongenskoortraditie van het Sacramentskoor Breda. Bij de Kooracademie Breda staat plezier in het samen zingen voorop. Dit gaat hand in hand met een goede zangopleiding voor kinderen tussen de 4 en 18 jaar. De Kooracademie Breda bestaat uit de vooropleiding, de koorklas, de concertklas en een herenkoor. De concertklas en het herenkoor zingen meerdere keren per jaar een *Choral Evensong* en de jaarlijks terugkerende *Lessons and Carols*. Speciaal **Familie-Kerstconcert op 26 december om 12.15 uur** Zandberglaan 58 Breda

Wat een feest dat u er was!
We wensen u mooie dagen en
alle goeds voor het komend jaar

Deze dienst werd georganiseerd door de Protestantse Gemeente Breda.
Meer informatie over activiteiten vindt u op www.pknbreda.nl

Agenda voor de komende dagen

25 december:

Kerstviering in de Johanneskerk om 10 uur – Thijske Fraanje
Kerstviering in de Markuskerk om 10 uur – Ton van Prooijen

26 december:

Vredesgebed in de Johanneskerk om 12 uur – Thijske Fraanje

28 december

Doopdienst in de Lucaskerk om 10.45 uur – Ton van Prooijen

31 december:

Avondgebed op oudejaarsavond om 19.30 uur in de Johanneskerk –
Thijske Fraanje

1 januari:

Ochtendgebed voor nieuwjaarsdag om 11.00 uur in de Markuskerk –
Thijske Fraanje

Informatie over activiteiten in het nieuwe jaar zoals gespreksgroepen,
familietafel, maaltijden, handwerkcafé, koffieochtenden en vieringen vindt u
op www.pknbreda.nl